

Avtalen med tyskerne var en lokal militær kapitulasjon, sier generaløytnant Ruge.

114295

Under bevisopptagelsen i Skancke-saken i går ble avhørt tre vitner, og en må nok regne med at hele dagen i dag også vil medgå til rettsforhandlingene. Det gjenstår ennå å avhøre Nygaardsvold og Koht om kapitulasjonsavtalen, og så skal «minister» Fuglesang og et par andre forklare seg om andre spørsmål.

Etter avhøringen av generalmajor Roscher Nielsen ble generalmajor Birger Ljungberg, tidligere forsvarsminister, avhørt. Han forklarte at han etter avreisen fra Norge 7. juni 1940 ikke hadde noe med kapitulasjonen i Nord-Norge å gjøre. Det ble så vidt han husker ikke gitt noen fullmakt til å forhandle med tyskerne. Det eneste var at de militære fikk beskjed om at kampen i Nord-Norge måtte opphøre og at det skulle demobiliseres. Forutsetningen var hele tiden at krigen skulle fortsettes utenfor landets grenser. Vitnet hadde ikke før i dag sett avtalen som ble sluttet. Ljungberg ble i november 1941 sendt til USA for å forhandle om visse militære spørsmål og ble 20. mars 1942 beordret som sjef for Forsvarsdepartementet. Vitnet kan ikke huske at det i hans Englandstid som forsvarsminister ble foretatt selvstendige norske krigsoperasjoner. Men i de enkeltstående raids som ble foretatt, deltog norske krigsmannskaper under britisk ledelse.

På foranledning av forsvareren uttalte vitnet at han ikke kan huske at det militære forhold mellom Norge og England undergikk noen forandring i 1941 eller at det i mai samme år ble truffet noen militæravtale mellom de to land.

Vitnet tilføyde at 10. juli 1940 leverte det norske forsvarsdepartement i London til det engelske krigsdepartement et aide-memoire om Regjeringens hensikt med samarbeidet mellom de norske og britiske styrker.

Et møte med Churchill.

I februar 1941 var Ljungberg tilkalt til en konferanse hos premierminister Churchill som pekte på et kart og sa: «Mellom Bodø og Casablanca får dere ikke lov til å foreta dere noe. Et sted mellom Bodø og Casablanca skal vi slå til. Men hva dere foretar dere nordenfor Bodø har ikke vi noe med,» sa Churchill.

Generaløytnant Otto Ruge, som var forsvarssjef ved kapitulasjonen, er neste vitne, og han svarer hurtig og rammende på en rekke spørsmål.

Generaløytnanten forklarte at han som forsvarssjef hadde kommandoen over alle væpnede styrker på land, i sjø og i luften. Det var riktig at de norske styrkene hadde planlagt et siste avgjørende angrep på tyskerne fra Bjørnefjell for å kaste dem over grensen da meldingen kom om den allierte tilbaketrekning. — Vi lå faktisk

med foten i startgropen for å begynne dette angrepet, sa general Ruge.

Om den avtale som generalmajor Roscher Nielsen traff i Trondheim sier Ruge at han ikke kan huske hvilke instruksjoner han ga generalmajoren. Men vitnet hadde ikke noe å innvende mot resultatet, og da gikk han ut fra at det var handlet i overensstemmelse med instruksene. Vi måtte kapitulere uten betingelser.

Administrator: Gjaldt det en fredsavtale?

— Nei, det gjaldt en militær kapitulasjon av de styrker som på det tidspunkt sto under min kommando.

På spørsmål om han ikke fikk noen ordre fra regjeringen, svarte vitnet at det var en del diskusjon om disse spørsmål, og den varte noen dager. Det var helt på det rene at vi måtte kapitulere, men først måtte kongen og regjering komme seg vekk, og så skulle vi dekke den allierte tilbaketrekning. Et spørsmål som plaget Regjeringen den gang var dette med Grunnloven og Kongen i felt. For at han skulle kunne sies å være i felt, måtte han ha med seg væpnede styrker. Regjeringen ville ha med iallfall en bataljon, men det kunne vi ikke avse. Da ville det blitt et hull foran tyskerne, og de kunne

brutt igjennom. Så kom spørsmålet om svensk besettelse av Narvik og at nordmennene skulle beholde det som lå nordenfor, og det ble sagt at vi ikke måtte kapitulere før det kom svar på dette. Det var flere hensyn å ta.

Men det var helt klart for alle oss som var deroppe at krigen skulle fortsette. Det var jo derfor Kongen og Regjeringen reiste. Hambro hadde en plan om at man skulle reise til Svalbard eller annet norsk territorium, men den måtte oppgis.

Avtalen som ble truffet, gjaldt de styrkene som var igjen i Norge. Men ellers velde vi kanskje ikke uttrykkene på gullvekt, sier Ruge.

På forespørsel sier vitnet at han ad illegal vei sendte beskjed om avtalen til London, men vet ikke om beskjeden kom fram.

Forsvareren: Men var ikke en slik avtale forpliktende også for Regjeringen?

— Det får De spørre Regjeringen om.

Forsvareren: Hva mente tyskerne om den?

— Hva tyskerne mente? Ja, de sa jo at vi var i krig med dem når det passet, og så var vi ikke i krig igjen, og slik holdt de det gående. Men tyskerne der oppe var sikkert klar over at dette bare gjaldt en militær kapitulasjon, de militære i hvert fall. Hva de tyske politikere mente å få lagt i det, vet jeg ikke.

Vitnet blir spurt om offiserenes æresord, og etter å ha bemerket at han ikke forstår hva det har med Skanckes sak å gjøre, fører han til en lengre forklaring om dette. I Sør-Norge var det truffet en rekke kapitulasjonsavtaler, og det ble sagt at man der hadde skrevet under slike erklæringer. Hadde så vi få nordpå nektet, ville man ha fått det til at det var splittelse blant offiserene. Derfor henstille jeg til samtlige offiserer å undertegne. Jeg gikk ganske sterkt inn på enkelte for å få dem til det. Ved at jeg selv nektet og gikk i fangenskap, mente jeg vi fikk markert at krigen fortsatte.

Generaløytnanten understreker gang på gang at han ikke kan forstå at hverken kapitulasjonsavtalen eller Regjeringens og vitnets proklamasjoner etterpå kan oppfattes annerledes enn at krigen skule fortsette.

— Jeg håper, sa generaløytnanten til slutt, at det her er kommet tydelig og klart fram at det ikke var tvil hverken hos meg eller mine folk, og heller ikke hos den tyske overkommando, om at dette bare gjaldt en lokal militær kapitulasjon som ikke bandt andre enn oss. Alle kvindige folk var på det rene med det. En annen ting er at det kan være noen som under den propaganda som nu ble satt inn, har oppfattet dette noe annerledes. Jeg kan ikke utelukke den mulighet, sier generaløytnanten.